

De gebroeders Maas en nog anderen vissend op de Oosterschelde

het geïllustreerd verhaal

Johannes Maas

Rechtzaken.

Het provinciaal gerechtshof in Zeeland heeft eergisteren het volgen de arrest in hooger beroep uitgesproken: Carolus Ludovicus van der Heijden, oud 19 jaren, en Charles Ludovicus Goossens, oud 22 jaren, beide wonende te Clinge (Zeeland), waren beklaagd dat zij samen en in gemeen overleg op 15 Mei jl. uit de visscherijen, liggende in de Ooster-Schelde voor den Nieuwlandpolder, gemeente Krabbendijke, in concessie bij Jan Maas, Cornelis Schot en Adriaan Goedgebuure. en ten nadeele van deze, arglistig hebben ontvreemd en zich toege-eigend 12000 panharingen, 50 geepen, een elft, een meivisch en eenige anjovis. Bij vonnis der arrondissements-

De kroniek van Arnemuiden" vermeldt: "1881 Op de scheepswerf van de Gebroeders Meerman worden dit jaar - naast al het onderhouds- en reparatiewerk van de vissersvloot - nieuwe hoogaarzen gebouwd voor schipper Johannes Maas te Bergen op Zoom en schipper Willem Maas te Bergen op Zoom."

Op 26 mei 1881 bestelt schipper Johannes Maas van Bergen op Zoom een hoogaars bij de bekende nog bestaande scheepswerf van C.A. Meerman in Arnemuiden, te bezoeken via <https://werfarnemuiden.nl>.

De opdrachten tot bouw door de gebroeders Maas zijn beschikbaar gesteld door en uit het archief van de Stichting Historische Scheepswerf C.A. Meerman te Arnemuiden door de heer Peter Hamer van de Stichting Behoud Hoogaars toegelicht: "Er zijn door Meerman in 1881 inderdaad twee hoogaarzen gebouwd voor de gebroeders Maas, met bouwnummers 5 en 6. De opdrachtgever van de eerste hoogaars staat vermeld als Joh. Maasse. Maar uitgaande van de overige informatie zoals de afmetingen van het schip moet dat wel degelijk de broer van W. geweest zijn."

Hij is geboren op 27 oktober 1830 en overlijdt 5 april 1905.

Aangenomen mag worden dat zijn roepnaam Jan is. In de studie "De ontwikkeling van de weervisserij in Bergen op Zoom van 1850 tot 1914" wordt vanuit de patentregisters 1862 - 1883 aangetekend: "Alleen in 1862 staan twee weervissers vermeld H. Schot en J. Maas, in 1863 J. Maas en J.P. Meijnsbergen."

De naam Jan Maas komt ook terug in de Middelburgsche Courant van donderdag 15 december 1870 en wel in naaststand artikel over diefstal van vis. Mogelijk heeft hij de concessie gekregen bij de verloting door het visserijbestuur op 9 december 1867 te Tholen. Zie navolgende advertentie.

In het patentenregister, ook Register van patentschuldigen, voor zover die beschikbaar waren in het West Brabants Archief, komt Johannes Maas niet voor in 1781/1873 en 1891/1894. Mogelijk omdat hij puur visscher is en daarnaast niet anders beroepsmatig bezig is.

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD
VAN
BERGEN OP ZOOM.
Vrijdag 13 November 1867 — No. 1620.

De advertentie is ook geplaatst in de editie van woensdag 13 november van het blad en ook in de Middelburgsche Courant van 10 november 1867 (Krantenbank Zeeland).

Hij pacht in ieder geval een visserij op 16 april 1877, 12 september 1879 en 21 april 1884. De verpachtingen worden later ook in schema en kaart aangegeven.

Het Bestuur
DER
VISSCHERIJEN
OP DE
SCHELDE en ZEEUWSCHE Stroomen,
zitting houdende te Tholen;

Brengt ter kennis van de Nederlandsche Visschers, dat Z. M. bij besluit van den 21 October 1867 no. 62 (Staatsblad no. 108) heeft bepaald, dat de ANSJOVISCH-VISSCHERIJEN op de Ooster-Schelde beoosten Gorishoek en Yersake telkens voor een tijdvak van TIEN jaren, voor het eerst aanvangende met 1 Januarij 1868 bij het lot in concessie zullen worden gegeven, en dat de mededinging open staat voor alle Nederlandsche Visschers, voorzien van consent als erkend visscher;

En dat de Verloting van die Visscherijen zal plaats hebben op MAANDAG, den 9 DECEMBER 1867, des voormiddags ten ELF ure op het Gemeentehuis te Tholen;

Moetende de Visschers, die verlangen mede te dingen, daarvan aangifte doen ten kantore van den Secretaris-Penningmeester van gemeld Bestuur te Tholen, vóór of op MAANDAG, den 2 DECEMBER 1867, met overlegging van een certificaat van het Hoofd des Bestuurs van de woonplaats des aangevers, houdende, dat denzelfden is voorzien van vaarttuig, geschikt voor de Ansjovisch-Visscherij, met staand en loopend wand betakeld, en het bedrijf van Visscher zelve uitoefenende.

De concessionaris zal verplicht zijn zijne Visscherij zelve te besteken en bevisschen, en aan niemand mogen verhuren noch op eene andere wijze aan een ander over te laten.

Tholen, den 4 November 1867.

No 5 planemudder den 26 Mei 1882
 plan genomen om te maken een nieuwe
 hoogaars van Schipper Johannes Maas
 van Bergen op Zoom de zelfde groote
 gelijk als die van Schipper Pieter Bnaat
 van de Cling
 Met een eiken vlak van 2 dm dik vaste vooft
 mast giek voor en 2 waarden een paan riemen
 oak en boomstok een dwarsgank een twee looppa
 geen stryken de Mast
 plan genomen voor de Som van 750 75
 Sint 659 begon den 28 Mei 1882
 Vlak lank met de lippen er by 20 vt
 voor end lank van het end van de lip ^{het 23 dm} het aan
 de achterkant van de vooft 6 vt 4 dm het voor
 lank 12 vt 1 1/2 dm het lank buitens werk 6 vt 8 dm
 achter end lank 35 dm lip lank 5 dm het schuap in
 het voorste blok is 2 1/2 dm van het end van de lip
 het eerste oak 12 dm wijt knie 4 dm het tweede oak
 12 dm wijt de dogt 14 dm breed geschrapt de draag
 knie breed 8 dm en wijt van de dogt 1/2 el 4 dm
 in het ruim wijt uit elkaander 10 dm knie
 4 dm de achter dogt heel geschrapt 10 dm
 Door zaalen van het vlak van voor in oak
 11 dm voorkant van het 9 1/2 dm achter 5 dm

Dogte van 6 de boorden van voor 12 vt 6 dm van
 achter 6 vt diep over stee op de zelfde oegte
 van de boorden niet op het boordmaat binnen op
 de stee een lyn getrokken van voor in oak 6 vt 9 dm
 voorkant van het 5 vt 8 dm achter kant van de
 achter dogt 4 vt 8 dm
 A
 Diep op zijn dolboom op de Schuap van de vooft aan
 de achter kant 33 dm en breed op de zelfde 12 vt 8 dm
 aan de voorkant van zijn kot diep 2 1/2 dm en breed
 op de zelfde 50 vt 9 dm van achter aan de achter
 kant van de achter dogt diep op zijn dolboom 23 1/4
 dm en breed op de zelfde 8 vt 3 1/2 dm
 Diep over zijn boeijen van voor in oak 5 vt 1 dm boeij
 breed aan de buiten kant 27 1/2 dm en aan de voorkant
 van zijn kot diep over zijn boeijen 4 vt 2 dm boeij breed
 aan de buiten kant 25 dm en aan de achter kant
 van de achter dogt diep over zijn boeijen 3 vt 8 1/2 dm
 boeij breed aan de buiten kant 20 1/2 dm
 Dogte van de vooft uit de bovent kant van de
 boeij 55 achter kant en aan de voorkant 15 1/2 dm
 de plicht by de dogt 13 3/4 dm en van voor 16 1/2 dm
 de bovenste rang boven de plicht uit de bovent kant
 van de klappus 4 vt 3 dm de achter kant van de
 rang de rang dik 4 dm en breed op de stee 8 vt
 De rot lank met de pinnen er by 1 el 7 1/2 dm

Willem Maas

Willem wordt geboren op 19 juli 1833 en overlijdt op 28 december 1909. Willem blijft ongehuwd.

Willem pacht een weervisserij in 16 april 1877, 12 september 1879, 16 september 1887, 28 april 1890 en 23 oktober 1894. Hierover later meer.

In navolging van zijn broer bestelt vijf maanden later ook Willem een hoogaars in 1881 bij de scheepswerf C.A. Meerman in Arnemuiden.

Arnemuiden den 31 October 1881
Deze hoogaars aangenomen te hebben
voor Schipper Willem Maas van Bogen op't
het vlak moet lank zijn 30 vt en een half voet
breeden als van zijn broeder met eiken vlak
van 2 dm dik de middelplank $2\frac{1}{2}$ dm dik
met losse voorpligt $5\frac{1}{4}$ dk en buitkelling
ok $5\frac{1}{4}$ dik de kokerstukken $3\frac{1}{2}$ dm dik
met Mast giek en boegspriet voer en 2 waarden
den een paar riemen aak en boomstok
twee loopgangen en twee dwarsgangen
en klampen in het ruim en Gaffel en bij
ok beslag en al 2 dms berghouten onder de doogt een
leun kasse loen de karij
langenomen voor de Som van vijftien honderd
en dertig gulden 200 30
ok 70 gulden begonnen den 2 November 1881

Vlak lank met de lippen er bij 30 vt het vorens
lank van het end van de lip tot aan de achter
kant van de voordogt 6 vt 8 dm voordogt geschaap
15 dm de zwaartnie van de doogt 16 $\frac{1}{2}$ dm
het ruim lank 13 vt 7 dm kot lank 6 vt 8 dm
buitenswerk 5 konien in het ruim bij zondou de
2 2 2 konien de vakken wijt 16 $\frac{1}{4}$ dm

ok dik 6 en 9 dm
Zeeft over de boeijen van voor in oos 25 dm
voor kot 17 $\frac{1}{2}$ dm en achterkot 15 dm
Lank over steeve 38 vt 9 dm Mast lank 38 2
7 dm en onder het nummer 35 vt 8 $\frac{1}{2}$ dm
kop lank 6 vt 10 dm dik van onder 9 dm vierkas
van boven op het nummer 6 $\frac{1}{2}$ dm stijf
Vlak breed van voor in oos 8 vt aan de
kant van kot 6 vt 4 dm het ruim lank 12 dm
7 dm want de legger is naar de om verleid het en
breed van achter aan de achterkant van de ac
doogt kot lank 6 vt 4 dm buitenswerk
Giek lank 24 vt 4 dm dik 5 $\frac{1}{2}$ dm en 4 dm
boegspriet lank 35 vt riemen lank 20 vt
Gaffel lank 7 vt 5 dm tegen de Mast breed 15
buitenswerk het 5 ste banje 19 dm van de mast
het tweede van kot 5 ste 4 dm minder dan 5 el
2 waarden lank 10 vt 2 dm breed 5 el 2 dm bij
de kop 18 $\frac{1}{2}$ dm kop breed 18 dm binars schou
breed buitenswerk 18 $\frac{1}{2}$ dm boenstuk breed 18
zijstukken breed 9 $\frac{1}{2}$ dm dik 1 dm de boven schou
lank 22 en 16 dm de plankjes breed 9 en 7 $\frac{1}{4}$
2 waarden dik 2 dm en het voor 2 dm dik slop
weggevaaren Weggevaaren op vrijdag den 4 oktober
1881 C.A. Meerman

Willem komt terug in het patentregister 1891/1892 en 1892/1893.

	5	D 51	Willem Maas	f Ja	Eigenaar open Hoogaarts "Johanna" tot alle verwoed niet in parte bewert groot keventer, komer, eger, schetting
Mer	8	D 51	Willem Maas		Eigenaar open hoogaarts Johanna tot alle verwoed niet in parte bewert groot volgens eger, schetting keventer, komer, Id
	9	D 51	Willem Maas		Eigenaar onoverdekte hoogaarts als boven "Johanna" groot volgens eger, schetting keventer, komer, Id.

In dit kader is het mooi te vermelden dat op adres D 51 in het patentenregister 1871/72 voorkomt een W. Landa, ook geen onbekende familie in de visserij, wonende D 63. Mogelijk is hij zakelijk compaan van de bewoner van het pand schipper Johannes van Nispen. In het zelfde register komt op het zelfde huisnummer ook een tapper voor.

456	D 51	W. Landa		Eigenaar van een open schouw tot alle verwoed groot volgens eiger, aampff, Luten, kinnen sin, gen, vast, raer, 12 ^{de} per ton
11153	D 51	Jan van den Berg		Tapper

Hendrikus Maas

Hendrikus is geboren op 9 september 1843 en overlijdt op 13 september 1929. In het Lotingsregister voor de nationale militie, lichte 1863, klasse 1843, is zijn beroep reeds visscher en zijn persoon wordt als volgt beschreven

*Maat en signalement
van den loteling.*

1. 1 El strepen.
2. Aangezigt.
3. Voorhoofd.
4. Oogen.
5. Neus.
6. Mond.
7. Kin.
8. Haar.
9. Wenkbrauwen
10. Merkbare teekenen.

1. 1, 620.
2. rond.
3. laag
4. blaauw.
5. gaarom
6. id.
7. rond.
8. bruin.
9. id.
10. geene

Zijn broers Johannes en Willem worden ook ingeschreven voor militaire dienst in 1849 respectievelijk 1852.

Zij zijn dan beiden schippersknecht en hun lengte is

	Johannes	Willem
Ellen	1	1
Palmen	4	4
Duimen	8	6
Strepen	0	0

Verder geen kenmerken vermeld.

Tijdens het onderzoek komt deze advertentie in "Het nieuws van den dag : kleine courant" van maandag 27 augustus 1888 boven water.

Hendrikus Maas meldt zich als opvolger van A.J. de Haas. In het WBA kom ik visser Albertus Johannes de Haas tegen. Hij is op 70-jarige leeftijd overleden op 5 januari 1887.

Dus de advertentie van Henricus is te verklaren.

Bergen-op-Zoomsche Ansjovis,
à $\frac{1}{16}$ ton, f 6.50; per 100 groot
middelsoort, f 2.25; klein middel-
soort, f 1.85. Te bekomen bij H.
MAAS Hz., (Opvolger van A. J. DE
HAAS,) Visscher, te Bergen op Zoom.

Op het adres staan in het sedert 1911 ingevoerde Centraal Visserijregister, Zuiderzeecollectie, twee schepen op het adres Noordzijde Haven 104, voor vernummering in 1914 D 49/50, ingeschreven. De boot op naam van Hendrikus wordt uitgeschreven op 29 maart 1918. Van latere datum is de inschrijving op 104 van de boot, een schouw, van Pieter Willem van Dort. Deze Pieter is de vader van Cornelis die in 1929 het huis heeft gekocht.

(Can: 17914.)

LETTERTEEKEN EN NUMMER VAN INSCHRIJVING **B.Z.1.** GEMEENTE *Bergen op Zoom*

(Can: 4/3489 del. 29 Maart 1918) doorgehaald, vermoedelijk naar Brouwershaven

UITGEOEFEND WORDENDE VISSCHERIJ *Kustvis Scheerij*

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG

Soort *half gedeelt zeilvaartuig* Naam *Geene*

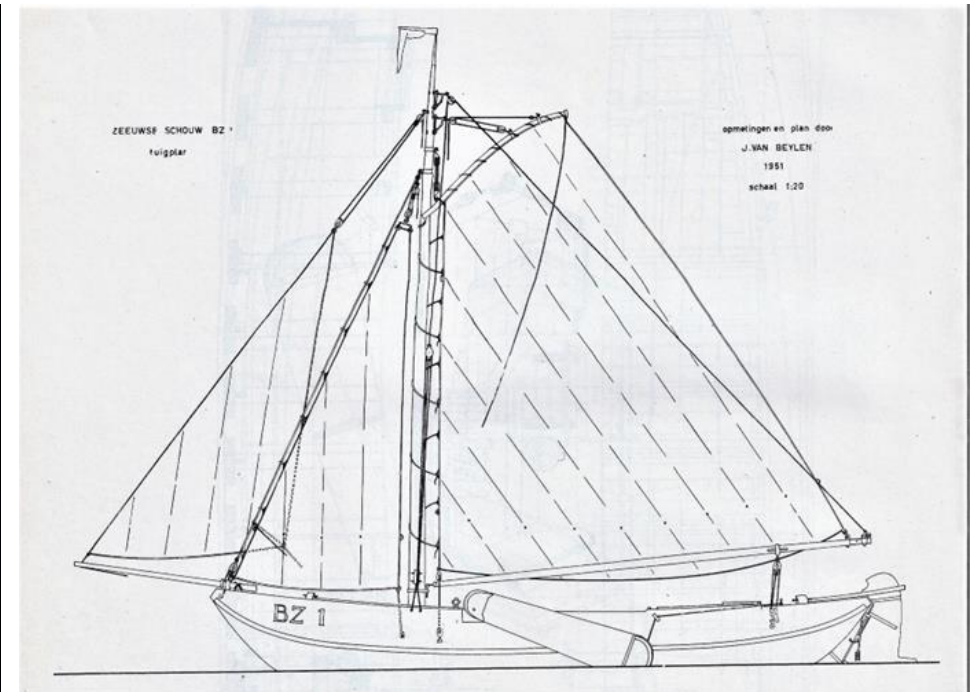
Bruto inhoud *32 f8* M³. Aantal der bemanning *Twee*

Netto inhoud *14 f4* M³.

Naam en voornamen van den eigenaar *Maas, Hendrikus*. Woonplaats *Bergen op Zoom N.H. Haven D 49/50*

Vermeldenswaardige bijzonderheden betreffende de soort en de plaats der uitgeoefende visserijen:
Anjoerd en botvisserij op Schelde en Zeeuwsche Stroomen

DATEEKENING VAN DE INSCHRIJVING *Bergen op Zoom den 24 Augustus 1911*

Afb. 30. J. VAN BEYLEN, tuigplan van een Zeeuwse schouw naar opmetingen van een origineel, 1952.
Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum, nr. A.S. 54.56.1.

Blijkens het Centraal Visserijregister is BZ 1 van Hendrikus een open zeilboot en later half gedeekt zeilvaartuig. De kaart vermeldt verder : "(29 maart 1918), doorgehaald, vermoedelijk naar Brouwershaven, thans waarschijnlijk gesloopt".

Deze BZ 1 zal vermoedelijk een andere BZ 1 zijn dan die hiernaast.

Aan de website schepen en schippers van Bergen op Zoom wordt ontleend: De laatste Bergse schouw, de BZ 1 uit 1830, werd in 1958 gesloopt. De getekende schouw is eigendom van Petrus Landa vanaf 1947 en kent in 1911 en later als thuishaven Tholen, als de registratie in het Centraal Visserijregister.

Toelichting op de tekening van Peter Hamer: "De BZ1 is in 1951 opgemeten door wijlen Dr. J. Van Beylen, ex-conservator van het Nationaal Scheepvaartmuseum in Antwerpen, die de tekeningen heeft gepubliceerd in het boekje "Zeeuwse vissersschepen van Ooster- en Westerschelde". Van Beylen was de eerste scheepshistoricus die onderzoek heeft gedaan naar de Zeeuwse vissersschepen en heeft ze daarmee aan de vergetelheid ontrukkt. Het was destijds de laatste Zeeuwse schouw die hij kon vinden."

De vader van Cornelis van Dort is Pieter Willem van Dort zit ook in de anjovisserij. Dit blijkt ook uit deze inschrijving van 25 augustus 1911 en zijn broer met de zelfde voornamen ook.

1. Letterteeken en nummer van inschrijving: **B. Z. 27.**

2. Gemeente: *Bergen op Zoom.*

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG.

3. Soort *halfgedekte zeilboot (schuier)*

4. Bruto inhoud **6** m³

5. Naam

6. Netto inhoud **4**

7. Aantal der bemanning **3**

8. Naam en voornamen van den eigenaar *Pieter Willem van Dort.*

9. Woonplaats *Bergen op Zoom, N. N. laan 104.*

10. Dagteekening van inschrijving *11 Februari 1937.*

15-2-37. nieuw ingeschreven, te weten B.Z. 27.

26-7-37. 26-4-37. doorgehaald, is geloopt.

3500 - 13645 - 1905

X LETTERTEEKEN EN NUMMER VAN INSCHRIJVING **B.Z. 21**

GEMEENTE *Bergen op Zoom.*

over 2 v.u. de schiedrij

Doorgehaald, (Volgen Con 4/174, id 17. da 1915, id da 6 feb 1915 overgegaan aan P. Reming de Jenseke)

UITGEOEFEND WORDENDE VISSCHERIJ *Kustvischschip*

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG

Soort *halfgedekte zeilboot* *kanal motor boot*

Naam *geene*

Bruto inhoud *5 1/2* M³

Netto inhoud *18 1/2* M³

Aantal der bemanning *twee een*

Naam en voornamen van den eigenaar *Wijl. Vermeulen* *Dort van Pieter Willem*

Woonplaats *Bergen op Zoom*

for een peulvisch

andijfnet (alleen en halfstroomvischery op:

Schelde en Leeuwische Stroomen.

DAGTEEKENING VAN DE INSCHRIJVING *Bergen op Zoom* *25 Augustus 1911*

11 - 72 - 3000

Wie van de drie broers???

De Maasbode meldt op 13 april 1890 de eerste anjovis, maar welke Maas is dit??? Hendrikus, Willem of Johannes??

Te Bergen-op-Zoom is de eerste anjovis gevangen in de visscherij van den visscher Maas.

De drie broers in het bevolkingsregister 1900/1920

De vraag is, is dit visser Willem Maas of Hendricus??? In het bevolkingsregister 1900 – 1920 staat Willem op adres D 51 als visser met bedrijf voor anderer rekening ingeschreven. Blijkens de burgerlijke stand is Willem vrijgezel gebleven. In het zelfde register staat Hendricus ingeschreven op huisnummer D 49/50, later 104, zonder beroep met doorgehaald visscher met bedrijf voor anderer rekening. Op adres D 52 staat de derde broer ingeschreven Johannes Cornelis eveneens visscher met bedrijf voor anderer rekening.

Hector Vermeulen

Hector is geboren in Papendrecht, maar vestigt zich op 23 oktober 1918 in de woning van vader Jacob Noordzijde Haven 106. Op 25 oktober 1918 wordt een zeil- of roeiboot op zijn naam ingeschreven. Op 28 december 1920 pacht hij met zijn vader Jacob en Willem Landa als borgen een weervisserij.

LETTERTEEKEN EN NUMMER **BZ 28** GEMEENTE **Bergen op Zoom**
VAN INSCHRIJVING **BZ 28**
(Com 73109 del 3/6-19) m. ingeschreven, te varen met ingeschreven
UITGEOEFEND WORDENDE VISSCHERIJ **Lustvisserij**

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG

Soort **open zeil of vast boot** Naam **geen**
Bruto inhoud **+ 1 1/2** M³ Aantal der bemanning **twee**
Netto inhoud M³
Naam en voornamen van den eigenaar **Vermeulen H.** Woonplaats **Bergen op Zoom**

Vermeldenswaardige bijzonderheden betreffende de soort en de plaats der uitgeoefende visserijen:
Paluis en botvisserij op de Schelde en de Kemische Moenen

DAGTEEKENING VAN DE INSCHRIJVING **Bergen op Zoom** den **25 oktober** 19**18**

1. Letterteeken en nummer van inschrijving: **B.Z. 28**
2. Gemeente: **Bergen op Zoom**

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG

3. Soort **open zeil of vast boot** 4. Bruto inhoud **+ 1 1/2** M³
5. Naam 4. Netto inhoud M³
6. Aantal der bemanning **2**
7. Naam en voornamen van den eigenaar **H. Vermeulen**

8. Woonplaats **Bergen op Zoom**

9. Bijzonderheden betreffende de soort en de plaats der uitgeoefende visserijen:
Kaatsje en botvisserij op de Schelde en de Kemische Moenen

10. Dagteekening van inschrijving **25 oktober 1918**

*(5/3109 - 3.6.19) m. ingeschr.
13.4.29. 11.4.29 door vjschaals, thans
bijort B.Z. 28.*

Maas, Van Dort en Vermeulen en de (weer)visserijen

Maar alvorens over de verpachtingen te beginnen even de herinneringen van zwager van de schrijver Jac Lint, die met regelmaat op de Oosterschelde vertoefde, aangereikt per mail op 7 maart 2023:

“Ik ken dus al die oude kreekjes en zandplaten goed; ook hoe ze lagen en met name waar overal de beste mosselen lagen. In de zestiger jaren noemden wij 'n paar platen toch anders. Waar de Borgvlietsche kreek in 't Kreekerak stroomde lagen de mooiste, grootste en vetste mosselen, terwijl de drollen van Bergen op Zoom door de Borgvlietsche kreek naar zee stroomden. Daar zaten ook de grootste zagers, dus tel uit je winst, maar 't water moest ver af gaan.

Nieuw voor me is dat er bij Hildernisse zo veel weervisserijen gestaan hebben, de een naast de ander. Er zal dus daar wel veel ansjovis gezeten hebben. Ik ben verschillende keren met Cor van Dort mee geweest en dan stonden we met onze lieslaarzen tot aan ons knieën in de ansjovis.

Dat was in 1960-1968. Maar die weervisserijen stonden (en staan) bij Reimerswaal en de Speelmansplaten.”

Schilderij van Willem van Dort, broer van de vissende broers en oom van de hiernaast genoemde Cor van Dort, nu in 2023 de laatste weervisser.

In de Oprechte Haarlemsche Courant van 26 maart 1877 staat een advertentie die een verpachting aankondigt van percelen onder andere "voor de visscherij met Weeren".

Openbare Verpachting
van het Oostelijk gedeelte der Ooster-Schelde
en van het deel der Rivier de Eendracht,
nabij Oud-Vossemeer.

Het Bestuur der Visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen, gevestigd te THOLEN,
brengt ter kennis van belanghebbenden, dat op
Maandag den 16^{den} April aanstaande en volgende dagen,
telkens des voormiddags ten 10 ure, ten overstaan van
den Notaris M. BAX, te Bergen-op-Zoom, in de zaal
van Koenen, aldaar, in het openbaar zal verpacht
worden het **OOSTELIJK GEDEELTE DER
OOSTER-SCHELDE**, in 201 perceelen, en het
DEEL DER RIVIER DE EENDRACHT, nabij
Oud-Vossemeer, in drie perceelen, voor de teelt en
vangst van Oesters en Mossels en voor de visscherij
met Weeren.

Tholen, den 20sten Maart 1877.
Het Bestuur voornoemd,
C. J. DE VULDER VAN NOORDEN, Voorzitter.
DE CASEMBROOT, Secretaris.

Pachting van perceel 408a op 16 april 1877 "voor alleen de weer" geschiedt door Lambertus Johannes de Haas. Lambertus zal een verschrijving kunnen zijn, want die voornaam komt niet voor in de registers van de gemeente Bergen op Zoom. Wel de naam Albertus Johannes de Haas komt voor. Hij overlijdt op 5 januari 1887 op 70-jarige leeftijd. Zijn beroep is "visscher".

Perceel 408^a vier honderd acht A, allee de Weer
gepacht by Lambertus Johannes de Haas met het manende
te Bergen op Zoom. Daar een jaarlykse van van negen
honderd met een honderd gulden 9/25.

Ook komt de naam Albertus voor in een akte van 21 maart 1879 inzake de verpachting van oesterpercelen.

Bij de verpachting op 16 april 1877 door notaris Van Goch van weervisserijen komen de namen Willem en Johannes Maas voor.

Perceel 349^a drie honderd negenen veertig A, allee de Weer
gepacht by Johannes Maas, met het manende te Bergen op Zoom
naar een jaarlykse van van een honderd veertig gulden 1/10
ander honderd van f. H. de G. bij notaris van de Maas van
de Maas, hatter beiden aldaar.

Perceel 297^a twee ponders acht negen en vijf A, alleen de West-
gepachte bij Willem Maas, vijf ponders twee en een halve Bergpolder
naar een punt, de Westbank van de rivier, gulle
ander langharbuan, Martinus Carolus Verbeek, fabriek hand
en handig te schot, f. Kecker maker, beiden al Maas
op de afgegraven vaalering hebben gepachte.
H. A. J.

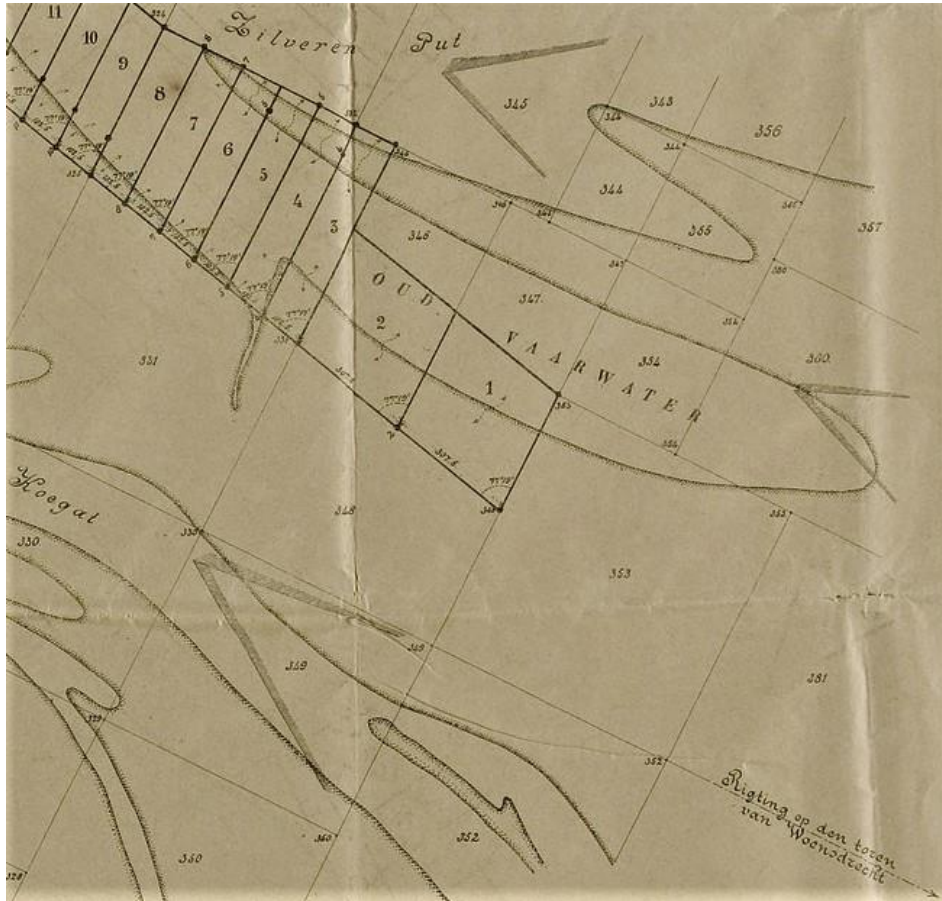
De gepachte percelen op onderstaande kaart 1 zijn Johannes Maas en 2 is Willem Maas.

Op 12 september 1879 worden vischplaatsen (voor schelpdieren) verpacht door notaris van Goch in het oude vaarwater, de Geul en voor Krabbendijke. Pachters worden de broers van Hendrikus Willem Adrianus en Johannes Cornelis Maas uit Bergen op Zoom. Vader Hendrikus staat borg.

Perceel 1, gepacht bij Johannes Maas, visscher, woonende
te Bergen op Zoom voor hoordero negentig gulden per jaar 190 -
Stellende tot borggen Willem Maas, en Hendrik
Maas, beiden visschers, woonende aldaar.
Perceel twee gepacht bij Willem Maas voor
veertig voor vier hoordero zeventig gulden per jaar 470 -
Stellende tot borggen Johannes Maas en
Hendrik Maas, beiden woonende

De percelen 1 en 2 zijn op de bij de verpachting horende kaart aangegeven.

Willem en Johannes pachten opnieuw de zelfde percelen op 21 april 1884. De pacht geschiedt onder toezicht van notaris Van Goch.

In het Oude Vaarwater
perceel en is gepacht voor vier en tachtig gul-
den
84
door Willem Meas, visscher, woonende te Bergen
op Zoom
Stellende tot borg, Gouverd Mijnsbergen visscher
en Heerd Pieter Baayen, visscher, beiden woonende te
Bergen op Zoom, allen tegenwoordig en hem hier
naar voortering gezien
Perceel twee is gepacht voor twee en negentig
gulden
92
door Johannes Meas, visscher, woonende te
Bergen op Zoom
Stellende tot borg Mijnsbergen en Heerd
Pieter Baayen, beiden woonende, allen hem te
genwoordig en hem hierna voortering gezien

Op 28 april 1890 is er een openbare verpachting van weervisserijen door notaris Van Gogh. Ter herinnering Willem en Johannes hebben inmiddels ieder de beschikking over een Arнемuidense hoogaars.

Hendrikus pacht twee percelen.

Perceel B is het tegenwoordig perceel
412a en ligt in perceel 412, gepacht voor
en dertig vijf en twintig gulden
1025
door Hendrikus Meas, visscher, woonende
te Bergen op Zoom, Stellende tot
borg Meester Daniel Scheffelaar
tenneer en Jaesb Johannes de Grijp
Meester, beiden woonende te Bergen

Perceel S is het tegenwoordige perceel
328^e en ligt in het perceel 328, gepacht
voor honderd twintig gulden
door Hendrikus Maas, vischer, woon-
de te Bergen op Zoom, stellende tot bor-
gen Willem Maas, vischer en Daniel
Nicolaas Scheffelaar, timmerman
beide, woonende alhier en hun tegen-
woordig.

120

Pacht van Willem bij de zelfde verpachting

Perceel N is het tegenwoordige perceel
321^e en ligt in perceel 321, gepacht
voor vijf honderd zeventig gulden
door Willem Maas, vischer, woonende
te Bergen op Zoom, stellende tot borgen
Hendrikus Schut, vischer, woonende te
Bergen op Zoom, en Daniel Nicolaas
Scheffelaar, timmerman, woonende alhier

570

Bij akte van notaris Gruting op 23 oktober 1894

Perceel A.
Gepacht door Hendrik Maas, vischer te Berg op Zoom, voor vier
honderd vijf en tachtig gulden. 485.
Als borg verklaard zich te verbindt Nicolaas Daniel
Scheffelaar, timmerman en Willem Maas, vischer, beiden

Perceel S.
Gepacht door Stillema Maas, vischer te
Bergoploom voor zes guldens. 6
Als borgen verklaarden zich te verbinden
Cornelis Hendrik Baaijen, vischeren, Hendrik
Maas, vischer. Beide woonende te Ber.
. op Loom

Pacht op 6 oktober 1897

Perceel letter A.
Hendrikus Maas, visscher woonende te Bergen op Loom voor de som van
drie honderd vijf en tachtig gulden
Als borgen verklaarden zich te verbinden Johannes Maas visscher en Benja-
min de Witte, schepman beiden woonende te Bergen op Loom

Pacht 11 december 1900

Perceel A. Gepacht door Hendrik Maas, vischer te Ber-
gen op Loom voor honderd vijf en zeventig gulden 175
Als borgen verklaarden zich Johannes Maas en Willema Maas
vischers aldaar woonachtig. De pacht bedraagt met den

Pacht van perceel E op 29 november 1902

Perceel E.
Gepacht door Hendrik Maas, vischer te Ber-
gen op Loom voor drie honderd en vijf gulden 305
Als borgen verklaarden zich te verbinden Jon Maas
vischer te Bergen op Loom en Hendrik Maas ge-
schiedk. te Bergen op Loom

Op 29 december 1903 is er een nieuwe verpachting aldus de Ierseksche en Thoolsche Courant op 1 januari 1904 (Krantenbank Zeeland). Hendrik Maas heeft het perceel E voor 300 guldens minder gepacht. Johannes en Willem Maas hebben niet gepacht.

Uitslag openbare verpachting van 18 perceelen Weervisscherij in de Ooster-Schelde, gehouden te Bergen op Zoom, den 29 December 1903, door het Bestuur der Visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen.

Vorige pacht.	Pacht-som.

„ 305 E „ 5 Hendr. Maas

Pacht bij akte van notaris Gruting op 30 november 1906

Perceel G.

Gepacht door Hendrik Maas, vischer te Bergen op Zoom voor een termijn van 900 guldens met borg en verklaarden zich te verbinden Willem Maas, vischer te Zou Hendrik Werkhe, schilders bijden wemende te Bergen op Zoom die pachten heeft met de borges na var- lezing oltier indertekenbl.

21

Bij verpachting in 1907 en 1908 wordt perceel G niet vermeld, aldus de Middelburgsche courant op 14 december 1907 en Ierseksche en Thoolsche Courant op 12 december 1908. Ook komt de naam Maas niet voor bij de verpachtingen.

Openbare Verpachting.

HET BESTUUR der Visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen zal op Zaterdag 21 December 1907, des voormiddags 10 uren, in lokaal de N. V. „Thalia” te Bergen op Zoom, ten overstaan van den aldaar resideerenden Notaris W. J. v. GRUTING in het openbaar verpachten:

WEERVISSCHERIJ:

11 perceelen in de Ooster-Schelde, zijnde de volgende: A, B, C, D, E, F, N, P, I, R en T.

Openbare Verpachting.

Het BESTUUR der Visscherijen op de Schelde Zeeuwsche Stroomen zal, op Dinsdag 22 december 1908, des voormiddags 11 ure, in lokaal der N. V. „Thalia” te Bergen op Zoom, ten overstaan van den aldaar resideerenden Notaris J. C. L. SCHERMER, in het openbaar verpachten:

Weervisscherij
(Ooster-Schelde),
8 perceelen:
C, D, E, F, H, I, N en R.

Hendrikus pacht opnieuw op 14 december 1909 bij notaris Gruting

Perceel G
Gepaacht door Hendrikus Maas, vischer te Bergen
op Zoom voor drie gulden
Als borgen verkladden zich te verbinden:
Dirk Pieter Baayen vischer en Jan Schot schoomaker
beiden wonende te Bergen op Zoom. De pachter heeft met
de borgen na voldeing alhier ondertekend

Op 2 juni 1913 geschiedt de verpachting in Middelburg door notaris Liebers waarvan hij akte opmaakt (Zeeuws Archief). Hendrikus pacht weervisserij L.

Openbare Verpachting.

Het BESTUUR der visscherijen op de Zeeuwsche Stroomen zal op

Maandag 2 Juni 1913

en volgende dagen, telkenmale des voormiddags 9.30 in de Concert- en Gehoorzaal, Lange Singelstraat te Middelburg, ten overstaan van den Notaris L. E. A. LIEBERT, in het

OPENBAAR VERPACHTEN :

373 perceelen schelpdieren-
visscherij, gelegen op de
Iersche Oesterbank,

210 perceelen schelpdieren-
visscherij, gelegen in de
Oosterschelde, Oostelijk
deel, benevens de aldaar
gelegen Weervisscherijen,
letter A tot P.

Deze Weervisscherijen zullen in pacht worden aangeboden op Don-
derdag 5 Juni 1913, des voormiddags
9.30.

Ten kantore van den Secretaris te Ber-
gen op Zoom zijn verkrijgbaar
tegen betaling van f0.40 per stuk of
f0.45 franco per post afzonderlijke
kaarten van iedere perceelsgroep.

Tevens zijn aldaar verkrijgbaar ge-
drukte pachtvoorwaarden tot den
prijs van f0.25 of f0.30 franco.

Zierikzee, 7 Mei 1913.

A. J. F. FOKKER, Voorzitter.

F. LEO DE LEEUW, Secretaris.

L.
Gepaacht door Hendrikus Maas, vischer
wonnende te Bergen op Zoom voor twee
gulden
Als borgen verkladden zich te verbinden
Cornelis Hendrik Baayen en

En op 28 december 1920 opnieuw een verpachting door notaris Perée met twee weervisserijen. Dat de broers Maas niet bij dfe verpachting voorkomen valt te verklaren: Willem en Johannes zijn overleden en Hendrikus heeft in 1918 zijn boot verkocht. Pachter wordt wel de eerder vermelde Hector Vermeulen

Tersche - Oesterbank
 De nummers 5, 6, 9, 15, 16, 39, 51, 52, 61, 90, 90^a,
 91^a, 122, 123, 172, 213, 336.
Ooster. Schelde (oostelijk deel)
 De nummers 387, 411, 412, 413, 414, 415, 461, 573,
 564, 580, als mede twee keer visserijen
 zijnde de letters: E en I

Waterschrij nummer 2. De Heer Hector Vermeulen schipper wonende te Bergen op Zoom was desom van vierhonderd vijftig gulden.
 455
 Kruisopzetterde mede Obe Fischer van der Kleis candidaal notaris te Bergen op Zoom als lasthebber van de heeren Hendrick Landa visser en Jacob Vermeulen. vander beroep beiden wonende te Berg op Zoom die verklaarden in gemelde zijne hoedanigheid zijne gezamenle lastgevers te verbinden als boerden. Blijvende deze lastgeving niet een onderhand.

De website van watersportvereniging De Schelde kent omtrent erelid Hector Vermeulen de volgende passage.

Visserij 1920-1921

Van Hector is een notitieboekje bewaard gebleven (nu in het archief BoZ) met aantekeningen over ontvangsten en uitgaven van visserij. De eerste datum in het boekje is 12-1-1920. Hector kocht toen van Jacobus de Haas voor f 1575 een visserij hoogaars (de BZ 2 of BZ 5) met vissersgerief en een gepacht (weer)visserperceel.

Hector ging vissen samen met Henderik Landa , waar bij ieder et "alfve" deel (de helft?) van de vangst en opbrengst zou krijgen. De pacht van de visserij was f 610 per jaar.

Er zijn alleen aantekeningen over de jaren 1920 en 1921, bijvoorbeeld: - opbrengst 2 ton ansjovis f 130 (of met 2 ton 2000 kg bedoeld werd of 2 vaten is onduidelijk)

gevangen vissoorten verder o.a. blik, pijlstaart(rog), paling. De visserijsamenwerking was vermoedelijk geen succes. Op 17-1-1922 kocht A.H. Landa van Hector Vermeulen de hoogaars BZ 2 (of 5?)..... ". De BZ 5 van Jacobus de Haas wordt de BZ 2 van H.A. Landa, compaan van Hector Vermeulen, aldus Centraal visserijregister.

1000 5/2908 dd 29/10 1919 Maas in geschreven. Hooger H. J.

LETTERTEEKEN EN NUMMER **BZ 2** GEMEENTE **Bergen op Zoom**

VAN INSCHRIJVING **BZ 2** (Van 1933-38 (1) f. 2-20) kwantum van regenaar en nummer, Maas Bld

UITGEOEFEND WORDENDE VISSCHERIJ **Visserij**

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG

Soort **halfgedekt visboot.** Naam **Geene**

Bruto inhoud **26** M³. Aantal der bemanning **2**

Netto **12** M³.

Naam en voornamen van den eigenaar **Maas de Jacob** Woonplaats **Bergen op Zoom**

Landa J. A. **Dubbeldraak**

Vermeldenswaardige bijzonderheden betreffende de soort en de plaats der uitgeoefende visserijen: **Waterschrij op Schelde en Heerensche Stromen.**

DAGTEKENING VAN DE INSCHRIJVING **Bergen op Zoom** den **17 oktober** 1919

1. Letterteeken en nummer van inschrijving: **B.Z. 2.**

2. Gemeente: **Bergen op Zoom.**

BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG

3. Soort **h. ged. halfged.** 4. Bruto inhoud **26** M³.
 Netto inhoud **12** M³.

5. Naam **Maas de Jacob** 6. Aantal der bemanning **2**

7. Naam en voornamen van den eigenaar **H. A. Landa.**

8. Woonplaats **Dubbeldraak 3 Bergen op Zoom.**

9. Bijzonderheden betreffende de soort en de plaats der uitgeoefende visserijen: **Waterschrij op Schelde en Heerensche Stromen.**

10. Dagtekening van inschrijving **19 Januari 1920.**

(170330-6/2-20) wijz. rubr. 1 6/4
 ingek. si dert 17 bet 19 ab 02.5
 24-4-23 A. 383. wijz. rubr. 3. ca. 900 f.
 10-7-28 17-7-28 doorgehaald. Wordt niet meer te visserij gebruikt.

Overzicht van de pachten van weervisserijen, waarbij aangetekend in 1879 en 1884 is het een oester- en/of mosselperceel

Datum van pacht	Perceel	Pacht- som in guldens	Duiding op kaart	Perceel	Pacht- som in guldens	Duiding op kaart	Perceel	Pacht- som in guldens	Duiding op kaart	Perceel	Pacht- som	Duiding op kaart
De drie broers	Johannes			Willem			Hendrik					
In leven	27-10-1830 5-4-1905			19-7-1833 28-12-1909			9-9-1843 13-9-1928					
16 april 1877	R (348a)	110	J 1	T (298a)	40	W 1						
12 september 1879	1	190	J 0	2	470	W 0						
21 april 1884 16 september 1887	2	92	J 0	1	84	W 0						
	Pacht vischplaatsen die doorloopt tot 31 maart 1888											
28 april 1890	--	--		N	570	W 2	A	1.025	H 1			
							S	120	H 2			
23 oktober 1894							S	6		A	485	H 1
6 oktober 1897							S niet in verpachting			A	385	H 1
11 december 1900										A	175	H 1
29 november 1902										E	305	H 3
29 december 1903										E	5	H 3
30 november 1906										G	21	H 4
21 december 1907										P. W . van Dort		
22 december 1908										I	370	Rode stip
										H	1	Blauwe stip
										I	5	Rode stip
14 december 1909										G	3	H4
2 juni 1913										L	2	H5
12 december 1917										---	---	---
28 december 1920										J	455	HV

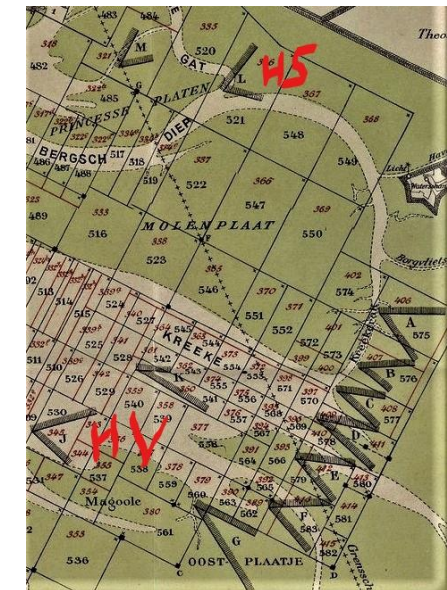
De ligging van de weervisscherijen is aangegeven op onderstaande kaart

Bij de verpachting op 2 juni 1913 zijn weervisserijen in het diepe gedeelte van de Oosterschelde, de Kreeke, verdwenen. Vergelijk kaarten : links 1894 en onder 1913.

Weervisserijen A tot en met W worden A tot en met P.

Onder de verpachting in 1913 en 1920

Bronnen: bescheiden uit West-Brabants Archief, Zeeuws Archief en Centraal Visserijregister, Zuiderzeecollectie, bescheiden en mededeling van Peter Hamer van de Stichting Behoud Hoogaars via Hans Jordans, kadaster, foto en mededeling Cees Vanwesenbeeck, website watersportvereniging De Schelde, Delpher kranten, Krantenbank Zeeland, website "Kroniek van Arnemuiden", boeken De Weervissers van Bergen op Zoom, Bergen op stoom en Bergen op weg (vervoer over water), Bergs monumentenboek en Gids voor oud-Bergen op Zoom, mededeling huidige bewoonster Noordzijde Haven 104, Rian, dochter Cor, van Dort en Jac Lint